

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van de Sint-Eligiuserkerk te Antwerpen

DE VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 30 juni 2006, 1 september 2006, 15 juni 2007, 28 juni 2007, 10 oktober 2007, 14 november 2007, 5 september 2008, 22 september 2008, 6 januari 2009 en 30 januari 2009;

Gelet op het ministerieel besluit van 13 juni 2008 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van de Sint-Eligiuserkerk te Antwerpen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 05 februari 2009,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de artistieke en historische waarde:

- als monument:

De Sint-Eligiuserkerk met parochiezaal/catechismuszaal en sacristie/secretariaat en onderpastorie gelegen te Antwerpen, Van Helmontstraat 23 :

bekend ten kadaster:

Antwerpen, 5e afdeling, sectie E, perceelnummer 413R11.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Wegens de historische, meer bepaald de stedenbouwkundige, de cultuurhistorische, de architectuurhistorische en de artistieke waarde:

De historische, meer bepaald de stedenbouwkundige waarde wordt omschreven als volgt:

De Sint-Eligiuskerk inclusief bijgebouwen werd begin twintigste eeuw opgericht in en voor de wijk Stuivenberg die na de afbraak van de Spaanse wallen in 1864 e.v. werd volgebouwd en deel uitmaakt van de negentiende-eeuwse gordel rond de stad. Ingebed tussen de twee hoeken van een bouwblok beslaat ze het volledige segment van de tussenliggende straat en heeft ze, zowel in de nabije omgeving als in de ruimere context van de wijk, een belangrijke beeldbepalende en structurerende functie.

De historische, meer bepaald de cultuurhistorische waarde wordt omschreven als volgt:

De bouw van de Sint-Eligiuskerk is onlosmakelijk verbonden met de unieke plaats die de families Teichmann en Belpaire, in het bijzonder Constance Teichmann en Marie-Elisabeth Belpaire, in de sociale en culturele geschiedenis van Antwerpen innemen. Mede door toedoen van Marie-Elisabeth Belpaire leerde pastoor Karsseleers de Sint-Lucasschool kennen en kreeg één van haar adepten, ingenieur-architect Jules Coomans, de opdracht voor de bouw van de kerk.

De historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde wordt omschreven als volgt:

De neogotische Sint-Eligiuskerk, 1903-1905, werd ontworpen door de Ieperse stadarchitect Jules Coomans, leerling van Joris Helleputte en vooral bekend door zijn beslissende rol in de naoorlogse wederopbouw van deze stad. Het is één van zijn weinige opdrachten buiten West-Vlaanderen. De Sint-Eligiuskerk is een typisch product van de tweede generatie Sint-Lucasarchitecten, die de middeleeuwse, gotische bouwkunst in dit geval de dertiende-eeuwse Scheldegotiek en de eigen, nationale en christelijke traditie als onvervangbare vormelijke inspiratiebron handhaafden. In de provincie Antwerpen zijn gaven Sint-Lucasconcepten zoals deze uitzonderlijk.

De artistieke waarde wordt omschreven als volgt:

Afwerking en inrichting van de Sint-Eligiuskerk zijn opgevat als een neogotisch totaalwerk waaraan naast anonieme auteurs ook meerdere vermaarde Sint-Lucaskunstenaars en -ateliers hun medewerking hebben verleend. Vrijwel alle glas-in-loodramen zijn van de hand van Gust Ladon, die een schitterend glasramengeheel met grote eenheid van programma en rijk kleurenspeel realiseerde dat teruggaat op de gotische glaskunst van de veertiende eeuw; zijn leerling Camille Ganton vervaardigde twee roosvensters. Richard Cayman ontwierp en Prosper Cornelis en Isaby realiseerden de monumentale en decoratieve muurschilderingen, Aloïs De Beule, Remi Rooms en het atelier Peeters leverden het beeldhouwwerk en de meubelen met als hoogtepunt het grafmonument voor Constance Teichmann. Een grote verzameling schilderijen, waaronder meerdere van oudere oorsprong, verhogen de kunstwaarde van deze kerk.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994 en 22 augustus 2006).

06 JULI 2009

Brussel,

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

Dirk VAN MECHELEN